

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

ПРАВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

*Методичні рекомендації
для підготовки до семінарських і практичних занять
(для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»)*

**Дніпро
2023**

УДК 351/354
С 34

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
протокол № 2 від 18.10.2022 року*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Наталія ЛИПОВСЬКА, професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор наук з державного управління, професор;

Оксана ПЕТРЕНКО, доцент кафедри прикладної економіки, підприємства та публічного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», кандидат наук з державного управління, доцент.

УКЛАДАЧІ:

Наталія СИДОРЕНКО, професор кафедри управління та адміністрування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент.

С 34 Сидоренко Н. С. Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Право в публічному управлінні». Дніпро : ДДУВС, 2023. 34 с.

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських і практичних занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Право в публічному управлінні».

Для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та викладачів закладів вищої освіти.

Метою вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» є формування у студентів знань щодо створення, функціонування та розвитку правового забезпечення публічного управління, а також вмінь та навичок використовувати ці знання у практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» є надати систематизовані знання щодо правового регулювання публічного управління, дати уявлення про існуючу законодавчу базу, що регулює діяльність, пов'язану з публічним управлінням та публічною службою, сформувані практичні вміння і навички щодо застосування законів, правових принципів, а також методів, технологій та процедур нормотворчості в управлінні суб'єктами публічної сфери.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК3 – Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Програмні результати навчання:

ПРН1 – Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН6 – Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ТЕМА 1. ПУБЛІЧНЕ І ПРИВАТНЕ ПРАВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Розподіл права на публічне (*jus publicum*) і приватне (*jus privatum*) визнавали ще у Давньому Римі. Публічне право, за твердженням римського юриста Ульпіана, те, що належить до положення римської держави; приватне – яке належить до користі окремих осіб. Надалі критерії приналежності права до приватного чи публічного уточнювалися, однак визнання наукової і практичної цінності поділу права на публічне і приватне залишалося незмінним.

Приватне право – це право, що захищає приватні інтереси особи в її взаєминах з іншими особами. Воно регулює такі сфери життєдіяльності суспільства, безпосереднє втручання в які з боку держави є обмеженим. Для регулювання за допомогою приватного права характерним є наступне:

- перевага диспозитивних норм;
- юридична рівність суб'єктів правовідносин;
- вільне волевиявлення суб'єктів при реалізації своїх прав;
- самостійне визначення відповідальності за свої обов'язки і дії;
- широке використання договірної форми регулювання;
- гарантований судовий захист;
- переважна орієнтація на задоволення особистих та корпоративних інтересів.

Приватне право охоплює такі галузі, як цивільне право, сімейне, житлове право, цивільний процес, трудове, земельне право, міжнародне приватне право, торговельне право.

Публічне право – це сукупність правових норм різних галузей права, предметом регулювання яких є відносини у сфері реалізації публічних (державних, суспільних) інтересів за допомогою переважно імперативного методу регулювання.

Семінарське заняття № 1 – 2 години

План

1. Поняття та характерні особливості публічного та приватного права
2. Поняття та види суб'єктів публічного та приватного права

Практичне заняття № 1 – 2 години

План

1. Публічно-правові та приватноправові форми публічного управління
2. Поняття та характерні особливості адміністративного договору

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

1. Поняття та характерні особливості публічного та приватного права. Співвідношення публічного та приватного права в публічному управлінні. Поняття та види суб'єктів публічного та приватного права. Особливості правового статусу юридичних осіб публічного права. Особливості правового статусу юридичних осіб приватного права.

2. Органи публічного управління як учасники приватноправових відносин. Форми публічного адміністрування. Нормативні акти публічного управління: поняття, види та характеристика.

3. Поняття та характерні особливості адміністративного договору. Форма і зміст адміністративного договору. Порядок укладення, зміни та розірвання адміністративних договорів

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Функції права.
2. Поняття та характеристика властивостей права.
3. Правова доктрина: застосування та юридична природа.
4. Верховенство права: сутність та реалізація.
5. Формальна та матеріальна концепції верховенства права.
6. Ознаки норм права: загальна характеристика.
7. Види джерел права.
8. Нормативно-правовий акт: поняття, різновиди, ієрархія.
9. Нормативно-правовий договір як джерело права: загальна характеристика та особливості.
10. Правовий звичай як джерело права: загальна характеристика та особливості.
11. Правовий прецедент як джерело права: загальна характеристика та особливості.
12. Публічне і приватне право: порівняльний аналіз.
13. Закон: загальна характеристика та різновиди.
14. Законодавча процедура.
15. Проблеми систематизації нормативно-правових актів.

ТЕМА 2. ФОРМА ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

За відповідними параметрами, виокремлюють дві основні форми державного правління – монархію та республіку.

Монархія – це форма державного правління, при якій глава держави очолює систему вищих органів державної влади та повністю або частково зосереджує в своїх руках державну владу, яка передається у спадок представникам правлячої династії. Зараз в світі нараховується до трьох десятків країн з цією формою правління. Титул монарха в різних країнах називають по-різному: султан (Бруней, Оман), папа (Ватикан), емір (Кувейт), герцог (Люксембург), імператор (Японія), князь (Монако, Ліхтенштейн).

Ознаки монархічної форми державного правління, що склалися історично такі:

- монарх є головою держави і здійснює від її імені представництво;
- монарх є носієм державної влади за правом крові (спорідненості) й отримує її згідно процедури престолонаслідування;
- монарх здійснює державну владу безстроково;
- монарх офіційно невіддільний будь-яким іншим суб'єктам;
- монарх юридично безвідповідальний (відсторонити монарха від влади неможливо).

Республіка – це форма державного правління, в якій державна влада належить виборним органам, які обираються на певний строк громадянами-виборцями або формуються загальнонаціональними представницькими (виборними) установами. Передбачає завжди колективне правління.

Республіканське правління в сучасному світі поділяється на парламентські, президентські та змішані республіки.

Парламентська республіка – є різновидом республіканської форми правління, де головну роль в організації та функціонуванні вищої державної влади в країні відіграє парламент. Парламент формує уряд і має право в будь-який момент відправити його у відставку. Президент в такій державі не має яких-небудь істотних повноважень (Австрія, Італія, Ізраїль, Греція, ФРН).

Президентська республіка – це форма правління, де президент одноособово або з наступним схваленням парламенту формує уряд, яким сам керує (США, Росія, поширена в Латинській Америці: Бразилія, Аргентина, Мексика, Еквадор).

Змішана республіканська форма державного правління – це така форма державного правління, яка поєднує ознаки президентської і парламентської республік (Франція, Фінляндія, Монголія, Україна, Білорусь).

Семінарське заняття № 2 – 2 години

План

1. Форма державного правління: поняття та види.
2. Монархія як форма державного правління: поняття, ознаки та види.

Практичне заняття №2 – 2 години

План

1. Республіка як форма державного правління: поняття, ознаки та види.

Завдання для самостійної роботи до Теми 2:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Форма державного правління: поняття та види.
2. Монархія як форма державного правління: поняття, ознаки та види.
3. Республіка як форма державного правління: поняття, ознаки та види.

Індивідуальні завдання до Теми 2:

1. Схематично зобразіть три основні форми держави (форму правління, форму устрою та режиму), а також їх види.

2. У формі порівняльної таблиці наведіть основні відмінності між парламентарною монархією та парламентарною республікою.

3. Вирішіть тест з однією правильною відповіддю:

Вкажіть елемент форми держави:

- а) політична система;
- б) апарат держави;
- в) державне правління;
- г) державна система.

4. Закінчіть фразу: абсолютна монархія – це...

5. Оберіть правильну відповідь:

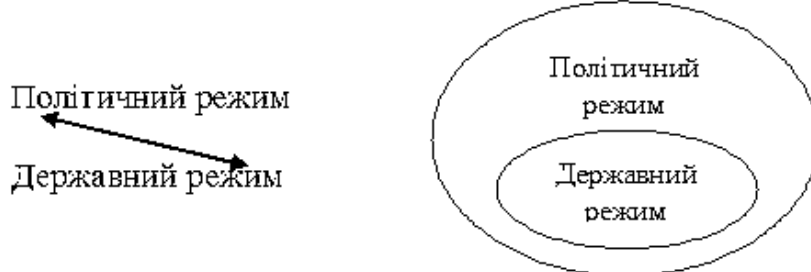
Із запропонованих варіантів оберіть основну ознаку імперії:

- а) це складна і велика держава;
- б) тримається на державному примусі з боку метрополій;
- в) об'єднує всі держави або народи внаслідок завоювання.

6. Знайдіть та виправте помилку:

Конфедерація – це союз держав, що утворений для виконання певних цілей і завдань у політичній, економічній та військовій сферах, суб'єкти якої не мають власного суверенітету.

7. Із запропонованих схематичних зображень оберіть правильний варіант:

8. На підставі чинних нормативних актів зарубіжних країн, на власний розсуд, оберіть дві держави, одна з яких за формою державного правління є монархією, а друга – республікою та визначте, якими є відповідні держави за формою державного устрою та державно-правовим режимом.

ТЕМА 3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ФОРМИ (ДЖЕРЕЛА) ПРАВА

Правотворчість – це функція держави. Власне, це одна з форм діяльності держави в особі компетентних органів, установ та організацій, які уповноважені (в передбачених законом випадках) готувати, видавати або вдосконалювати нормативно-правові акти. Правотворчість можуть здійснювати український народ (шляхом референдуму), місцеві громади (на зборах, сходах або через обрані ними органи). За допомогою такої діяльності правова система підтримується в активному стані, запроваджуються, змінюються чи скасовуються правові норми.

Соціальне призначення правотворчості полягає у встановленні певних стандартів, вимог до правової поведінки учасників суспільних відносин, які (з позиції держави) є припустимі, бажані або необхідні (обов'язкові чи заборонені).

Ознаки правотворчості:

1. Це активна, творча, постадійна діяльність уповноважених державою суб'єктів.

2. Суб'єктами правотворчості виступають державні органи, уповноважені недержавні структури (органи місцевого самоврядування, профспілки), а також народ при винесенні нормативно-правових актів на референдуми.

3. Правотворча діяльність здійснюється в межах встановлених процесуальних норм (процедур), що містяться в Конституції, регламентах, статутах.

4. Змістом правотворчості є прийняття нових норм права, скасування або вдосконалення старих.

5. Правотворчість виступає в певних видах.

В літературі виокремлюють такі основні **форми (джерела) права:**

1. **Нормативно-правовий акт** – це юридичний документ компетентного органу держави, в якому закріплено формально визначене, загальнообов'язкове правило поведінки, що охороняється державною владою від порушень. Нормативно-правовий акт є основною формою (джерелом) права в Україні, результатом діяльності компетентних суб'єктів держави.

2. **Правовий звичай** – це історично зумовлене, неписане правило поведінки загального характеру, яку ввійшло в звичку через багаторазове застосування протягом тривалого часу та санкціоноване державою.

3. **Судовий чи адміністративний прецедент** – це рішення компетентного органу держави в конкретній справі, яка розглядалась уперше, і якому надається формальна обов'язковість при розв'язанні всіх наступних аналогічних судових чи адміністративних справ (притаманне для англосаксонської системи права).

4. **Нормативний договір** – це об'єктивне, формально обов'язкове правило поведінки загального характеру, яке встановлене за взаємною домовленістю двох і більше суб'єктів суспільних відносин і забезпечується державою (наприклад, колективний договір).

5. **Релігійні тексти** – це документи, які містять церковний канон або іншу релігійну норму, що переплетена з нормами моралі та права, санкціонована державою для надання їй загальнообов'язкового значення і забезпечена нею (наприклад, Талмуд, Коран, Сунна тощо).

6. **Правова доктрина** – це витоки формування права, його джерела, опубліковані праці юристів, які дістали загального визнання.

7. **Принципи права** – це основні ідеї, вихідні положення, які закріплені в законі, мають загальну значущість, вищу імперативність (веління) та відображають суттєві положення права.

Семінарське заняття № 3 – 2 години

План

1. Правотворчість: суб'єкти, види та стадії.
2. Поняття та основні види форм (джерел) права.

Практичне заняття № 3 – 2 години

План

1. Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки та види.
2. Дія нормативно-правових актів у просторі, часі та за колом осіб.

Завдання для самостійної роботи до Теми 3:

1. Поясніть, як співвідносяться поняття «правоутворення» і «правотворчість», у чому їх єдність і відмінності?
2. Хто є суб'єктами законодавчої ініціативи в Україні?
3. Які форми (джерела) права Ви знаєте?
4. Розкрийте принципи правотворчості.
5. У чому полягає зворотна дія закону?

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Розтлумачте гносеологічний рівень правоутворення.
2. Складіть порівняльну таблицю правотворчості та законотворчості (не менше трьох порівнянь).
3. Вирішіть тест з однією правильною відповіддю:
Назвіть етапи законодавчого процесу:
а) підготовчий етап, етап прийняття правового акта;
б) законодавча ініціатива, обговорення проекту законодавчим органом, прийняття проекту, опублікування нормативного акта;
в) прийняття рішення про необхідність прийняття нормативного акта, розгляд проекту у правотворчому органі, прийняття нормативно-правового акта.
4. Закінчить фразу:
Юридична техніка – це сукупність правил, прийомів і способів, за...
5. Із запропонованих тверджень оберіть ті, що, на Вашу думку, є правильними:
а) правотворчість є видом правоутворення;
б) народ України не може бути суб'єктом правотворчості;
в) правовий звичай є додатковим джерелом права в Україні;
г) делегована правотворчість – це локальна правотворчість;
г) міжнародно-правовий акт має пріоритет по відношенню до нормативно-правового акта.
6. Знайдіть та виправте помилку:

Правовий прецедент – це рішення компетентного органу держави (парламенту) чи посадової особи по конкретній адміністративній справі, яке стає обов’язковим для розгляду в подальшому всіх справ.

7. Доберіть приклади з чинного законодавства України різних видів нормативно-правових актів:

Правові явища	Співвідношення до правоутворення	Суб’єкти здійснення	Кінцевий результат
Правотворчість			
Законотворчість			

8. Із запропонованих схематичних зображень оберіть правильний варіант:

ТЕМА 4. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ПРОВІДНА ГАЛУЗЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Конституційне право України (у його першому значенні) – це провідна галузь національного права України, що являє собою сукупність правових норм, які регулюють основні відносини владарювання у суспільстві (відносини народовладдя), встановлюючи при цьому належність публічної влади (державної влади та місцевого самоврядування), її організацію та гарантії основних прав і свобод людини і громадянина.

Предмет галузі конституційного права становлять такі сфери відносин:

а) суспільні відносини, що визначають устрій конституційної держави, належну організацію державної влади та основи місцевого самоврядування;

б) суспільні відносини, що виникають між: людиною, колективами людей (інститутами громадянського суспільства) та державою.

Система галузі конституційного права України – це її внутрішня побудова, що характеризується єдністю і взаємодією елементів цієї системи, до яких належать конституційно-правові норми та конституційно-правові інститути.

Конституційно-правові відносини – це суспільні відносини, врегульовані конституційно-правовими нормами, тобто відносини, суб’єкти яких наділяються взаємними правами і обов’язками згідно з приписами

конституційно-правових норм. За змістом це найважливіші для забезпечення життєдіяльності суспільства відносини, спрямовані на здійснення народовладдя, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, які після врегулювання їх нормами конституційного права набувають характеру конституційно-правових. Саме в рамках конституційно-правових відносин приписи конституційно-правових норм втілюються у поведінку суб'єктів конституційного права.

Конституційно-правова відповідальність – це особливий вид юридичної відповідальності, що має складний політико-правовий характер, настає за скоєння конституційно-правового делікту та яка знаходить вияв у передбачених конституційно-правовими нормами особливих несприятливих наслідках для суб'єкта конституційного делікту.

Наука конституційного права – галузева юридична наука, що являє собою цілісну систему знань, висновків та ідей щодо основ повновладдя народу, правового статусу людини і громадянина, організації та діяльності органів державної влади, засад місцевого самоврядування тощо.

Метод науки конституційного права – це сукупність правил, засобів, принципів наукового пізнання, які забезпечують отримання об'єктивних достовірних знань.

Семінарське заняття №4 – 2 години

План:

1. Поняття конституційного права як галузі права. Місце конституційного права в системі національного права України.
2. Предмет, метод конституційного права України як галузі права та їх специфіка.
3. Система конституційного права України: поняття, структура, особливості.
4. Конституційно-правові норми: поняття, класифікація, структура.
5. Конституційно-правові інститути: поняття, специфіка, види.
6. Принципи конституційного права: поняття, види, нормативне закріплення.

Практичне заняття №4 – 2 години

План:

1. Конституційно-правові відносини: поняття, види, ознаки. Умови виникнення, зміни та припинення конституційно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти конституційного права.
2. Предмет, завдання та джерела науки конституційного права України. Зв'язок науки конституційного права з іншими суспільними та галузевими юридичними науками.
3. Конституційне право як навчальна дисципліна: поняття, система, функції.

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

1. Чим відрізняються поняття «конституційне право» і «державне право»?
2. Які сфери суспільних відносин регулюються конституційним правом?
3. Якими основними методами здійснюється конституційно-правове регулювання?
4. У чому полягає специфіка конституційно-правових норм? Дайте класифікацію конституційно-правових норм за різними ознаками.
5. Визначте поняття «конституційно-правовий інститут» і дайте класифікацію цих інститутів.
6. Розкрийте поняття «система конституційного права України».
7. Дайте визначення поняття «конституційно-правові відносини», окресліть їх структуру, вкажіть на особливості.
8. Що є основними джерелами конституційного права України?

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Визначте, які суспільні відносини становлять предмет конституційного права України як галузі права?
2. У чому виявляються особливості предмету конституційно-правового регулювання?
3. Що слід розуміти під методом конституційно-правового регулювання?
4. Які методи притаманні конституційному праву для регулювання суспільних відносин?
5. У чому проявляються особливості методу конституційно-правового регулювання?
6. Що являє собою система конституційного права України як галузі права?
7. Що є джерелами конституційного права України як галузі права?
8. Які характерні риси притаманні нормам конституційного права?
9. У чому особливості конституційно-правових відносин?
10. Що являє собою конституційно-правова відповідальність, які її особливості?
11. Які санкції притаманні конституційному праву України?
12. Що є предметом науки конституційного права?
13. Які завдання стоять перед наукою конституційного права?
14. Чим відрізняється система науки конституційного права від системи однойменної галузі права?

ТЕМА 5. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАТУСУ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Конституція України розрізняє права людини і її свободи. Свобода людини, загалом, є первинним поняттям у системі прав людини й громадянина.

У широкому розумінні свобода характеризує загальний стан людини, її соціальний статус.

У вужчому, правовому тлумаченні **свобода** є можливістю людини вчиняти ті чи інші конкретні дії в межах, встановлених правом. Можливості такого роду, що надаються нормами чинного права, мають назву **суб'єктивних прав людини**.

Свободу людини характеризують такі основні риси:

– люди вільні від свого народження, й ніхто не має права порушувати їхні природні права, до того ж саме держава у демократичному суспільстві є головним гарантом свободи людини;

– людина вільна робити все, за винятком того, що прямо заборонено чинним законодавством;

– люди мають рівні можливості, що закріплені правом.

Конституція України розрізняє також поняття «**права людини**» і «**права громадянина**». У першому випадку йдеться про права, пов'язані з самою людською істотою, її існуванням та розвитком. Людина (як суб'єкт прав і свобод) у цьому розумінні виступає переважно як фізична особа. До цього виду прав належать: право на життя (ст. 27); право на повагу до гідності людини (ст. 28); право на свободу та особисту недоторканність (ст. 29); право на недоторканість житла (ст. 30); право на невтручання в особисте та сімейне життя (ст. 32) тощо.

Семінарське заняття №5 – 2 години

План:

1. Поняття прав, свобод та обов'язків особи. Загальні положення міжнародного стандарту щодо основних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина.

2. Система та класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

4. Гарантії реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

1. Визначте поняття: «права людини і громадянина», «свободи людини і громадянина», «обов'язки людини і громадянина».

2. Які із закріплених в Конституції України прав належать до громадянських (особистих) прав людини?

3. Які із конституційно закріплених прав людини належать до економічних, соціальних, культурних?

4. Хто має право об'єднуватися у політичні партії?

5. Хто користується в Україні політичними правами?

6. Чи можуть іноземці брати участь у виборах та референдумах в Україні?

7. Визначте конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

8. Які інституційні гарантії забезпечення прав людини передбачені в Україні?

Індивідуальні завдання до Теми 5:

1. Встановіть відповідність між конституційними правами та їх видами:

А	Громадянські права людини в Україні	1	право на вільний розвиток особистості;
В	Політичних права громадян України	2	право на життя;
		3	право на об'єднання у політичні партії;
		4	право на повагу гідності;
		5	право на свободу та особисту недоторканість;
		6	право на участь в управлінні державними справами;
		7	право на участь у виборах і референдумах;

2. Відмітьте права, що належать до системи конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні

1	галузеві
2	громадянські
3	духовні
4	економічні
5	загальні
6	культурні
7	міжгалузеві
8	політичні
9	соціальні
10	спеціальні

3. Вставте пропущені слова у фразу, що визначає конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні

1	Додержуватися Конституції України та законів України; не посягати на ... і ..., ... і ... інших людей;
---	--

ТЕМА 6. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Державна влада – це вид публічної політичної влади, що здійснюється державою та її органами, здатність держави підпорядковувати своїй волі поведінку людей та діяльність об'єднань, що знаходяться на її території.

Орган державної влади – це структурований і організований державою чи безпосередньо народом колектив державних службовців

(або депутатів Рад), який (орган) наділений державно-владними повноваженнями, здійснює державно-організаторські, розпорядчі, судові та інші функції відповідно до свого призначення.

Практичне відображення державно-владні повноваження знаходять:

1) у виданні органами державної влади від імені держави юридично обов'язкових нормативних і індивідуальних актів;

2) у здійсненні органами державної влади нагляду за точним і неухильним виконанням вимог, передбачених цими актами;

3) у забезпеченні і захисті цих вимог від порушень шляхом застосування засобів виховання, переконання, стимулювання, а в необхідних випадках – державного примусу.

До складу кожного органу державної влади входять особи, які здійснюють керівництво, безпосередньо виконують покладені на них керівні повноваження, крім того, спеціалісти й інші особи, що забезпечують технічні умови щодо їх виконання.

Як складові частини одного і того самого державного апарату органи державної влади різняться між собою за місцем у системі державного апарату, за змістом діяльності, способом створення, часом функціонування, складом, масштабом (територією) діяльності й іншими критеріями.

Так, **за місцем у системі державного апарату** органи державної влади можна класифікувати на:

1) первинні, тобто такі, що створюються шляхом прямого волевиявлення всього (або певної частини) населення (Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Президент України).,

2) похідні – ті, що створюються первинними, походять від них і їм підзвітні (Адміністрація Президента України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини).

За характером і змістом діяльності поділяються на:

- а) органи законодавчої влади;
- б) органи виконавчої влади;
- в) органи судової влади;
- г) контрольно-наглядові органи.

За широтою компетенції виділяють:

а) органи загальної компетенції – правомочні вирішувати широке коло питань. Наприклад, уряд України, виконуючи Конституцію і закони України, бере активну участь у реалізації всіх функцій держави. Так, згідно зі ст. 116 Конституції України Кабінет Міністрів забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України;

б) органи спеціальної компетенції – спеціалізуються на виконанні якоїсь однієї функції, одного виду діяльності (наприклад, Міністерство юстиції України)

За способом створення на:

- а) виборні (парламент, глава держави);
- б) призначувані (уряд);
- в) ті, що успадковуються (глава держави у монархічних державах, місця у верхній палаті парламенту Великобританії).

За часом функціонування:

- а) постійні;
- б) тимчасові.

За територією, на яку поширюються їх повноваження, на:

- а) загальні (центральні, вищі) (наприклад, парламент України, Президент України, Кабінет Міністрів України);
- б) місцеві (локальні) (наприклад, місцева державна адміністрація).

За складом поділяються на:

- а) одноособові (глава держави);
- б) колегіальні (уряд, парламент).

Органи законодавчої влади в демократичних державах – це представницькі законодавчі органи – народні (національні) представництва або легіслатури, які утворюються шляхом вільних і загальних виборів. Вони виражають волю всього народу, і їхньою основною функцією згідно з принципом поділу влади є законотворчість. Згідно зі ст. 75 Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України.

Органи виконавчої влади відповідно до принципу поділу влади утворюються для здійснення виконавчої та розпорядчої діяльності з керівництва господарською, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами життя суспільства. До системи органів виконавчої влади Конституція України відносить насамперед Кабінет Міністрів України – *вищий орган* у цій системі. Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу *інших органів виконавчої влади*:

- а) центральних – міністерства, державних комітетів (державних служб) і центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом;
- б) місцевих – місцевих державних адміністрацій, місцевих органів міністерств, державних комітетів та інших центральних органів виконавчої влади.

Органи судової влади – суди відповідно до принципу поділу влади здійснюють судову владу шляхом конституційного, цивільного, кримінального та адміністративного судочинства.

Конституція України до системи судових органів відносить Верховний суд як найвищий суд у системі судоустрою України (ст. 125

Конституції України) та Конституційний Суд України (ст. 147 Конституції України). Згідно статті 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016р. сучасну систему судоустрою складають: місцеві суди, апеляційні суди і Верховний суд.

Семінарське заняття №6 – 2 годин

План:

1. Державна влада України, як конституційно-правовий інститут.
2. Орган державної влади: поняття й ознаки.
3. Загальні конституційні засади побудови і діяльності органів державної влади України.

Практичне заняття №5 – 2 години

План:

1. Система органів державної влади України.

Завдання для самостійної роботи до Теми 6:

1. Що являє собою державна влада, як конституційно-правовий інститут?
2. Дайте визначення поняття «орган державної влади».
3. Які ознаки властиві органу державної влади?
4. Як слід розуміти поняття: «заснування органу державної влади» та «утворення органу державної влади»?
5. У якому порядку здійснюється заснування органів державної влади?
6. Які вам відомі способи формування органів державної влади? (обов'язково навести конкретні приклади щодо способів формування органів влади).
7. На яких засадах функціонує державна влада в Україні?
8. Визначте, яка система органів державної влади в Україні?
9. Що слід розуміти під компетенцією органу державної влади?
10. Яким чином здійснюється конституційно-правове регулювання формування і діяльності державної влади в Україні?

Індивідуальні завдання до Теми 6:

Теми рефератів:

1. Поділ влади – основний конституційний принцип побудови і функціонування державного механізму України.
2. Компетенція органу державної влади: поняття, характерні ознаки, особливості.

ТЕМА 7. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВИХ НОРМ У ГАЛУЗІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ГАРАНТІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування також визначають і як вид публічної влади, одну з основ конституційного ладу і форму народовладдя, як провідний інститут громадянського суспільства, що займає окреме місце у системі сучасного конституціоналізму в Україні та виконує власну роль у модернізації вітчизняної державності.

Для розуміння сутності поняття місцевого самоврядування виділяють наступні його **ознаки**:

1. Місцеве самоврядування займає особливе місце в механізмі управління суспільством і державою, виступаючи специфічною формою публічної влади, яка не є за правовою природою складовою частиною механізму державної влади.

2. Об'єктом управління такого виду публічної влади як влади місцевого самоврядування є своєрідне коло питань – питання місцевого значення – предмети відання, перелік яких закріплюється законодавством.

3. Одним із специфічних суб'єктів місцевого самоврядування є територіальна громада. І специфіка полягає в тому, що на місцевому рівні можна розглядати перетворення територіальної громади з учасника управління в його первинного суб'єкта. Як відомо, під управлінням розуміють будь-який цілеспрямований вплив суб'єкта управління на об'єкту управління. Але в умовах самоврядування очевидно сильнішим є вплив управлінської системи самої на себе. Таким чином, є не дві системи – управлінська і та, якою управляють, а одна – самоуправлінська.

4. Організаційна, матеріально-фінансова самостійність місцевого самоврядування, яка гарантована Конституцією та законами України.

Гарантії місцевого самоврядування – економічні, політичні, правові та інші умови та засоби, що забезпечують повну й ефективну реалізацію прав місцевого самоврядування та їх надійний захист.

Механізм гарантій місцевого самоврядування поділяють на *державні* – комплекс правових норм, закріплених у Конституції та інших законодавчих актах, та *локальні*, що створюються самим місцевим самоврядуванням, яке діє лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Саме діяльність у межах Конституції та інших законів і дозволяє створювати певні гарантії на

місцевому рівні. Особливість місцевих (локальних) гарантій, полягає в тому, що вони передбачаються як на рівні нормативно-правового закріплення, так і на рівні їх практичної реалізації. Автор пропонує закріпити локальні гарантії як обов'язкову вимогу для статутів територіальних громад. Державні гарантії підтримуються державним примусом. Локальні гарантії забезпечуються повсякденною діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування над створенням належних політичних, матеріально-технічних, соціальних умов реалізації права на участь населення у місцевому самоврядуванні.

Семінарське заняття №7 – 2 години

План:

1. Поняття і сутність місцевого самоврядування.
2. Основні конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.
3. Система місцевого самоврядування в Україні; її основні ланки, законодавче регулювання.
4. Організаційна, правова та матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування в Україні.
5. Місцеві ради в системі місцевого самоврядування: порядок формування, правовий статус, основні організаційно-правові форми діяльності.
6. Правові основи компетенції органів місцевого самоврядування. Питання виключної компетенції місцевих рад.
7. Виконавчі органи місцевих рад; правовий статус, компетенція.
8. Гарантії правової, організаційної та фінансової самостійності (автономії) місцевого самоврядування.

Завдання для самостійної роботи до Теми 7:

1. Поняття місцевого самоврядування відповідно до законодавства України.
2. Загальна характеристика конституційних засад місцевого самоврядування в Україні.
3. Правове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування базового рівня.
4. Правове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування районного та обласного рівня.
5. Дуалістична природа місцевого самоврядування та її відображення у вітчизняному законодавстві.
6. Проблеми правового регулювання діяльності об'єднаних територіальних громад.
7. Правові аспекти європеїзації місцевого самоврядування в Україні.

Індивідуальні завдання до Теми 7:

Скласти таблицю:

Документ	Зміст поняття
Конституція України	
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	
Європейська хартія місцевого самоврядування	

ТЕМА 8. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Юридичну відповідальність можна визначити як нормативну, гарантовану та забезпечену державою міру реагування останньої на дотримання, виконання та порушення норм права його суб'єктами.

Підстави юридичної відповідальності – це сукупність обставин, наявність яких робить юридичну відповідальність можливою та належною.

Функції юридичної відповідальності – це основні напрями впливу юридичної відповідальності на суспільні відносини, поведінку суб'єктів права, правосвідомість та правову культуру, в яких розкриваються її сутність, соціальне призначення і за допомоги яких досягаються цілі юридичної відповідальності.

Семінарське заняття №8 – 2 години

План:

1. Поняття та види юридичної відповідальності публічного службовця.
2. Принципи юридичної відповідальності.
3. Підстави юридичної відповідальності публічних службовців.

Практичне заняття №6 – 2 години

План:

1. Механізм притягнення до відповідальності публічного службовця.
2. Гарантії прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення.

Завдання для самостійної роботи до Теми 8:

1. Що таке юридична відповідальність?
2. Які види юридичної відповідальності?
3. Визначте принципи юридичної відповідальності.
4. Які особливості юридичної відповідальності публічної службовця?

5. Як визначається адміністративний проступок відповідно до чинного законодавства України?
6. Визначте види адміністративного проступку.
7. Надайте характеристику об'єкту, об'єктивній стороні, суб'єктивній стороні, суб'єкту.
8. В виражається різниця вчинення адміністративного проступку «умисно» чи «з необережності»?
9. Як корупція впливає на систему державної служби в Україні?
10. Які складові системи запобігання проявам корупції?
11. Які основні форми і моделі корупції характерні у світовій практиці?
12. Які основні антикорупційні заходи реалізуються в Україні

Індивідуальні завдання до Теми 8:

1. Визначте відмінні ознаки у правовому статусі державного службовця і працівника:

Критерій	Юридична відповідальність	Соціальна відповідальність

2. Вкажіть види юридичної відповідальності разом прикладами підстав притягнення до відповідальності публічних службовців:

Вид юридичної відповідальності	Підстава притягнення, стаття Закону

3. Наведіть приклади проспективної (позитивної) відповідальності в публічному управлінні.
4. Визначте принципи юридичної відповідальності та надайте їх характеристику.

ТЕМА 9. ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Національне агентство утворюється Кабінетом Міністрів України відповідно до Конституції України, цього та інших законів України.

Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Основними завданнями Національної ради є:

- підготовка та подання Президентові України пропозицій щодо визначення, актуалізації та вдосконалення антикорупційної стратегії;
- здійснення системного аналізу стану запобігання і протидії корупції в Україні, ефективності реалізації антикорупційної стратегії, заходів, що вживаються для запобігання і протидії корупції;
- підготовка та надання Президентові України узгоджених пропозицій щодо поліпшення координації та взаємодії між суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії корупції;
- оцінка стану та сприяння реалізації рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), Організації економічної співпраці і розвитку (ОЕСР), інших провідних міжнародних організацій щодо запобігання і протидії корупції, підвищення ефективності міжнародного співробітництва України у цій сфері;
- сприяння науково-методичному забезпеченню з питань запобігання і протидії корупції.

Національна рада відповідно до покладених на неї основних завдань:

- 1) здійснює комплексну оцінку ситуації і тенденцій у сфері запобігання і протидії корупції в Україні, аналізує національне антикорупційне законодавство та заходи щодо його виконання;
- 2) здійснює моніторинг та аналіз ефективності реалізації антикорупційної стратегії, вносить пропозиції щодо поліпшення взаємодії органів, відповідальних за її імплементацію;
- 3) бере участь у підготовці для внесення Президентом України на розгляд Верховної Ради України законопроектів у сфері запобігання і протидії корупції;
- 4) готує пропозиції щодо законопроектів, проектів інших нормативно-правових актів у сфері запобігання і протидії корупції;
- 5) бере участь у підготовці послань Президента України до народу, щорічних і позачергових послань до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України в частині реалізації антикорупційної політики;
- 6) організовує вивчення громадської думки з питань, що розглядаються Національною радою, забезпечує висвітлення у засобах масової інформації результатів своєї роботи;
- 7) сприяє науково-методичному забезпеченню з питань запобігання і протидії корупції, проведенню аналітичних досліджень, розробленню методичних рекомендацій у цій сфері;
- 8) готує пропозиції щодо підвищення ефективності міжнародного співробітництва України у сфері запобігання і протидії корупції.

Семинарське заняття №9 – 2 години

План:

1. Національне агентство з питань запобігання корупції.
2. Національне антикорупційне бюро України.
3. Національна рада з питань антикорупційної політики.

Практичне заняття №7 – 2 години

План:

1. Аналіз діяльності антикорупційних органів влади в Україні та за кордоном.

Завдання для самостійної роботи до Тем 9:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Поняття та види спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.
2. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції. Державне бюро розслідувань.
3. Спеціалізована антикорупційна прокуратура України.
4. Національне антикорупційне бюро України.
5. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.
6. Вищий антикорупційний суд України.

Індивідуальні завдання до Тем 9:

1. На прикладі окремої країни-члена ЄС розробити антикорупційну концепцію.

ТЕМА 10. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В останні роки політичне та соціальне життя України докорінно змінилося. На законодавчому рівні було прийнято правові нормативні документи щодо вдосконалення державної антикорупційної політики та затверджено курс на європейську інтеграцію.

Водночас аналіз соціально-політичних та соціально-економічних принципів корупції в Україні вказує на:

- недостатню безпеку, а також непослідовність і поверхність у процесі формування та реалізації антикорупційної політики, що обумовлює у потенційних правопорушників відчуття безкарності;
- наявний широкий інституційний зміст боротьби з корупцією;

– відсутність державної ініціативи та необхідних організаційних заходів по створенню соціальних формувань, незалежних неурядових структур для посилення громадської активності у боротьбі з корупцією проковує вузький підхід до розуміння процесу протидії, тобто реалізацію заходів не щодо корупції, а щодо її проявів;

– відсутність прозорості процесів приватизації власності, вирішення економічних проблем, надання пільг створює умови для поширення корупції;

– системні недоліки законодавства, що виявляються у недосконалому закону та невідповідності його конституційних норм сприяють створенню раціональної системи контролю за діяльністю працівників та надійного адміністративно-правового захисту від корупції.

Найважливіші методи та заходи щодо запобігання корупції включають запобігання зловживання владними повноваженнями та забезпечення справжньої відкритості роботи державних установ.

Державна антикорупційна політика повинна бути зосереджена на формуванні та спрямуванні інформаційних потоків, роз'яснювальній роботі, створенні сприятливого комунікаційного середовища в межах країни, відкритості громадської думки, участі членів суспільства у громадському діалозі. Відкритість інформації, відповідна обізнаність громадськості забезпечують характер зворотного зв'язку, сприяють усвідомленій участі громадян у державному управлінні в цілому, надають можливості для належної реакції та раціонального впливу громадськості на прояви корупції та сприяють запобіганню цьому явищу.

Семінарське заняття №10 – 2 години

План:

1. Система та види антикорупційного законодавства України.
2. Суб'єкти відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.
3. Стан корупції в Україні.

Практичне заняття №8 – 2 години

План:

1. Порівняльний аналіз стану корупції за часи до впровадження нового антикорупційного законодавства та після його прийняття,
2. Основні положення діючої антикорупційної нормативної бази України.

Завдання для самостійної роботи до Теми 10:

1. Законодавче регулювання запобігання і протидії корупції.
2. Стан боротьби з корупцією в Україні.
3. Аналіз Закону України «Про запобігання корупції» 2015 року.

4. Нормативно-правове забезпечення антикорупційної діяльності.
5. Сучасні механізми запобігання та протидії корупції. Закон України «Про прокуратуру». Закон України «Про національну поліцію». Закон України «Про державне бюро розслідувань»

Індивідуальні завдання до Теми 10:

Завдання 1. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають повноваження таких органів, як:

Національне агентство з питань запобігання корупції	Національне антикорупційне бюро України	Спеціалізований антикорупційний прокурор	Вищий антикорупційний суд

Завдання 2. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають такі поняття, як:

Посадова особа	Службова особа	Особи з відповідальним становищем	Особи з особливо відповідальним становищем

Завдання 3. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають такі поняття, як:

Посади з високим рівнем корупційним ризиком	Посади з підвищеним рівнем корупційним ризиком

Завдання 4. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають такі поняття, як:

Пряме підпорядкування	Потенційний конфлікт при створенні комісії	Умови подання е-декларації	Захист викривачів

ТЕМА 11. ПРАВОВИЙ СТАТУС ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Правовий статус державного службовця – це сукупність прав, обов'язків, свобод, обмежень, відповідальності, що встановлені законами і гарантовані авторитетом держави.

Правовий статус – це загально-правове становище працівника як людини та громадянина в контексті суспільних відносин, які пов'язані з проходженням ним державної служби.

Правовий статус – це спеціальний та окремий відносно правового статусу людини і громадянина правовий статус відповідно до якого, визначається спеціальне та окреме становище особи, як працівника конкретного органу та установи.

Правовий статус державного службовця це поєднання двох вищевказаних елементів в єдине ціле та виділення правового статусу кожного конкретного державного службовця в окрему категорію;

Правовий статус державного службовця – це так чи інакше елемент його правосуб'єктності

Отже, в процесі дослідження питання правового статусу державного службовця доцільно застосовувати комплексний підхід до розуміння даного поняття що ґрунтується на поєднанні всіх перелічених вище елементів та підходів, оскільки всі вони так чи інакше покликані відобразити поняття правовий статус державного службовця. Основу правового статусу державного службовця становлять наступні його складові:

- Права державного службовця;
- Обов'язки державного службовця;
- Обмеження;
- Заохочення;
- Відповідальність.

Семінарське заняття №11 – 2 години

План:

1. Сутність службових відносин і обумовленість їх характеру змістом публічної служби
2. Поняття, ознаки, принципи, суб'єкти службових відносин
3. Правове положення службовця публічної служби.

Практичне заняття №9 – 2 години

План:

1. Вступ на публічну службу і порядок заміщення посад публічної служби.
2. Правовий механізм проходження публічної служби.
3. Правові форми стимулювання публічних службовців.

Завдання для самостійної роботи до Теми 11:

1. Як у науково-правовому середовищі класифікують правовідносини за участю публічних службовців?
2. В чому полягає особливість правовідносин за участю публічних службовців?

3. Яка різниця між публічно-правовими та приватно-правовими службовими правовідносинами?

4. Який правовий механізм вступу та заміщення посад публічної служби?

5. Які форми стимулювання публічних службовців?

6. Які права та обов'язки, гарантії передбачаються чинним законодавством про публічну службу?

Індивідуальні завдання до Теми 11:

1. Презентація на тему: Правовий статус публічних службовців.

ТЕМА 12. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Судова влада – самостійна галузь державної влади, суб'єктом якої є суд, що займає особливе місце в системі державних органів і реалізує свої функції в особливій процесуальній формі. Самостійність і незалежність судової влади не варто розуміти так, начебто судова влада ніяк не залежить від двох інших гілок влади.

Законодавча влада визначає структуру судової системи, компетенцію судів, статус суддів, бере участь у формуванні суддівського корпусу. У деяких країнах від виконавчої влади залежить створення належних умов для роботи судів, підготовки кадрів для заміщення суддівських посад і ряд інших організаційних питань. У багатьох державах призначення на судові посади провадить глава держави (президент або монарх).

Роль судової влади в суспільстві виражається в тому, щоб забезпечувати панування права, вираженого, насамперед, у конституціях і інших законах.

Семінарське заняття №12 – 2 години

План:

1. Поняття, соціальна функція та значення судової влади.
2. Конституційні принципи правосуддя.
3. Конституційно-правовий статус суддів в Україні. Гарантії незалежності суддів. Порядок призначення та обрання суддів. Підстави, за яких припиняються повноваження суддів.
4. Система судової влади в Україні.

Практичне заняття №10 – 2 години

План:

1. Правові засади діяльності органів суддівського самоврядування в Україні.

2. Вища рада правосуддя України:
 - порядок формування;
 - склад;
 - основні функції;
 - повноваження.

Завдання для самостійної роботи до Теми 12:

1. Судова влада. Конституційні принципи та засади правосуддя.
2. Система судових органів України.
3. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади.
4. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.
5. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України.
6. Суди загальної юрисдикції: система та компетенція.
7. Спеціалізовані суди: система та компетенція.
8. Конституційний статус суддів та судочинство в Україні.
9. Вища рада правосуддя: порядок формування, склад та компетенція.
10. Конституційні основи організації і діяльності прокуратури.

Індивідуальні завдання до Теми 12:

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні засади судово-правової реформи в Україні.
2. Конституційний статус судів загальної юрисдикції.
3. Конституційний статус спеціалізованих судів.
4. Функції прокуратури України.
5. Конституційне закріплення порядку призначення та звільнення Генерального прокурора.
6. Система органів прокуратури.
7. Порядок діяльності військової прокуратури в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. 28.06.1996 р. (зі змін. та доп.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змін. та доп.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII (зі змін. та доп.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5207-174>.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
8. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 2017. № 7-8. Ст. 50.
9. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. Голос України. 2018. Ст. 107.
10. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.
11. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
13. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190.
14. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30.06.2004 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 2004. № 36. Ст. 448.
15. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Борейко А. Конституційно-правовий механізм захисту прав особи: поняття та сутність. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Правознавство*. 2019. Вип. 2(35). С. 58-65.
2. Гончаров В. Презумпція про права людини та презумпція конституційності нормативних актів. *Право України*. 2015. № 2. С. 175-185.

3. Козуліна С. О. Право в публічному управлінні: навч. посіб. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 174 с.
4. Мартинюк Р. С. Теорія прав людини: навч. посіб. Острог : Вид-во НУ «Острозька академія», 2009. 218 с.
5. Нелін О. Конституційний механізм захисту основних прав і свобод людини і громадянина в правовій доктрині України. *Юридична Україна*. 2016. № 5-6. С. 9-14.
6. Проти катувань. Міжнародні механізми запобігання катуванням та поганому поводженню. Харків : Права людини, 2007. 400 с.
7. Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
8. Рабінович П. Основоположні права людини: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження та викладання. *Право України*. 2015. № 2. С. 9-24.
9. Троян Я. Інститут забезпечення конституційних прав і свобод: поняття, основні ознаки. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 210-215.
10. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини: навч. посібник. К. : Вид-во «ФОРМ» (ФОРМ-Лекс), 2018. 168 с.
11. Юзефів А. Конституційні гарантії забезпечення прав і свобод людини й громадянина. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 74-77.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бабаєв В. М., Новікова М. М., Чернов С. І. Практичні аспекти публічного управління в контексті сталого розвитку: монографія. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 238 с.
2. Сидоренко Н. С. Кримінологічна діяльність органів кримінального судочинства України: монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. 312 с.
3. Коцкулич В. В. Захист конституційних прав і свобод людини у процесі проведення біомедичних досліджень: монографія. Ужгород : Гельветика, 2018. 177 с.
4. Зубарева А. Є. Комітет ООН з прав людини: монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 275 с.
5. Сидоренко Н. С. Методологічний інструментарій дослідження кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України. *Актуальні питання вітчизняної юриспруденції*. 2019. Спец. вип. 4. С. 167-173.
6. Сидоренко Н. С. Зарубіжний досвід кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Право та політика*. 2019. № 2. С. 114-118.
7. Сидоренко Н. С. Наукові засади управління кримінологічною діяльністю органів кримінального судочинства. *Право та політика*. 2020. № 1. С. 201-206.
8. Сидоренко Н. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Право та Закон*. 2020. № 2. С. 161-166.

9. Сидоренко Н. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Право та Закон*. 2021. № 1. С. 123-127.

10. Сидоренко Н. С. Поняття кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України. *Юридична наука*. 2019. № 11. С. 189-194.

11. Сидоренко Н. С. Функції кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України. *Юридична наука*. 2019. № 12. С. 207-212.

12. Сидоренко Н. С. Стан наукових досліджень кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2(2). С. 167-172.

13. Сидоренко Н. С. Деякі законодавчі кроки щодо підвищення ефективності реалізації кримінологічної політики держави у діяльності окремих органів кримінального судочинства. *Юридична наука*. 2020. № 4. С. 191-196.

14. Сидоренко Н. С. Щодо визначення головних пріоритетів кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Юридична наука*. 2020. № 5. С. 219-225.

15. Сидоренко Н. С. Визначення принципів кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Юридична наука*. 2020. № 6. С. 301-307.

16. Сидоренко Н. С. Деякі аспекти реалізації кримінологічної політики держави у діяльності органів кримінального судочинства. *Юридична наука*. 2020. № 7. С. 288-293.

17. Сидоренко Н. С. Механізм реалізації кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Юридична наука*. 2020. № 8. С. 209-214.

18. Сидоренко Н. С. Наукове супроводження кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства. *Юридична наука*. 2020. № 9. С. 231-236.

19. Сидоренко Н. С. Правозахисна функція кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України. *Юридична наука*. 2020. № 10. С. 177-182.

20. Сидоренко Н. С. Ефективність кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства та її вимір. *Юридична наука*. 2020. № 11. С. 210-214.

21. Сидоренко Н. С. Кримінологічний моніторинг в діяльності органів кримінального судочинства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 111-115.

22. Сидоренко Н. С. Правові засади здійснення кримінологічного моніторингу органами національної поліції України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 4. С. 176-181.

23. Сидоренко Н. С. Окремі аспекти взаємодії органів кримінального судочинства. *Juris Europensis Scientia*. 2021. № 4. С. 133-127.

24. Сидоренко Н. С. Взаємодія органів досудового розслідування з органами кримінального судочинства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 3. 201-206.

Інформаційні ресурси:

1. Верховний Суд України. URL : <http://www.scourt.gov.ua>.
2. Вища рада правосуддя. URL : <http://www.vru.gov.ua>.
3. Вищий адміністративний суд України. URL : <http://www.vasu.gov.ua>.
4. Законодавство України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>.
5. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. URL : <http://www.idpnan.org.ua>.
6. Інститут законодавства Верховної Ради України. URL : <http://instzak.rada.gov.ua>.
7. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. URL : <http://www.univ.kiev.ua>.
8. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL : <http://www.icps.com.ua>.
9. Міністерство юстиції України. URL : <http://www.minjust.gov.ua>.
10. Національна академія державного управління при Президентові України. URL : <http://www.academy.gov.ua>.
11. Національний інститут стратегічних досліджень. URL : <http://www.niss.gov.ua>.
12. Національний університет «Одеська юридична академія». URL : <http://www.onua.edu.ua>.
13. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. URL : <http://www.nlu.edu.ua>.
14. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL : <http://www.president.gov.ua>.
15. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control>.
16. Центр політико-правових реформ. URL : <http://www.pravo.org.ua>.

Для нотаток

Навчальне видання

Сидоренко Наталія Сергіївна

ПРАВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

*(Методичні рекомендації для підготовки до семінарських і практичних
занять для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»)*

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,
А. В. Самотуга*

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 1,98. Обл.-вид. арк. 2,13.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.